

Historia Parochiae Mariafalvensis

Mariasdorf, Máriafalva kisközség – ma Marktgemeinde – az Északőrségben, Borostyánkőttől délre a Kőszegi hegység lábánál. Későgótikus, feltehetően 1400-1490. között épült római katolikus templomát számtalan turista látogatja, úgy Ausztriából mint Magyarországról. A templomot 1882–1888. között Steindl Imre, a magyar parlament tervezőjének vezetése alatt újjótitikus stílusban átalakították. Itt állítottak fel első ízben Magyarországon Zsolnay-kerámiából készült templomi berendezést: főoltárt, keresztelőkutát és szószéket. A templom festett üveglablakai Roth Miksa első nagyobb megbízása volt, az őt támogató, tehetségét értékelő Steindl Imre jóvoltából.

A templom varázslatos szépsége mindig megragadta az emberek fantáziáját, a templom eredetéről fantasztikus történeteket meséltek, találtak ki, melyeket alaposabb történelmi kutatások mind a legendák világába utasítottak.

Rendszeres plébániai krónikát mindenkori püspökeik rendelkezésére a XIX. sz. első felében kezdtek vezetni katolikus plébánosok. Természetesen lelkiismeretes papok már korábban is megemlékeztek jelentősebb eseményekről, ezeket általában az anyakönyvek lapjaira jegyezték fel. A „domus historiának” már önnálló könyvet szenteltek, ezek vezetését a vizitációk alkalmával a püspök ellenőrizte és névjegyével látta el. A krónikák természetesen a plébánosok személyes nézeteit tükrözik elsősorban, általában egyéniségtől és buzgalomtól függően hol terjengősek, hol szűkszavúak ezek a tudósítások, de mindenképpen rendkívül értékes kortörténelmi dokumentumot képeznek. Arról szólnak, amiről a hivatalos történelem talán sohasem beszél; az emberek mindennapjairól, gondjairól, de ritkábban örömeiről is.

A „Historia Parochiae Mariafalvensis”, vagy „Historia Domus Parochiae Mariafalvensis” nem a kitalált mesék világából szól hozzánk, hanem az ottani – vegyesvallású, németajkú – lakosság és a mindenkori plébánosok mindennapjairól, gondjairól, problémáiról szól. A plébánosok írnak természeti csapásokról, történelmi eseményekről, történelmi sorsfordulókról is, a történeteket természetesen mindig a saját világnézetük alapján bemutatva.

Különösen értékes Baumgartner Alajos plébános tudósítása – első kézből – a templom 1882–1888-ban történt renoválásáról, harcáról a renoválás költségeinek előteremtéséről, mely korántsem ment olyan egyszerűen, mint azt ma sokan hinni szeretnék. Baumgartner plébános éles szemű szemlélője volt a napi politikai eseményeknek is, a nemzetiségi problémákat közvetlen közelből élte meg. Mint katolikus pap természetesen kritikusan szemlélte a korának liberális kormányai által kezdeményezett, az egyházak befolyásának visszaszorítására tett lépéseit. Rövid, de lényegbevágó megjegyzései ma is élvezetes olvasmányt nyújtanak.

További figyelmet érdemel Fritz Nándor plébános tudósítása a XIX. századelő tömeges kivándorlásairól és az I. világháborút követő időkről, Német-Nyugat-Magyarország Ausztriához történt csatolásához. Fritz plébános hűen tudósít ezekről az időkről, ő a saját és a község minden gondját, baját, örömét rábízta a „Domus Historia” lapjaira.

A máriafalvai krónikát 1848-ban kezdte vezetni Wendl György plébános, aki Lékán született és 1868-ban hunyt el Máriafalván. 1848-tól 1868-ig volt itt plébános. Ő még latin nyelven vezette a krónikát. Az őt követő plébános Anton Lendl, aki 1873-ban elhagyta Máriafalvát, egy sort sem hagyott az utókorra. Utódja az 1840-ben Ószalónakon született Baumgartner Alajos lett, akinek nevéhez a templom újjótikus renoválása fűződik. Baumgartner 1903-ig volt Máriafalva plébánosa. 1906-ban hunyt el Pinkafőn. A krónikát kezdetben német nyelven vezette, 1882-től magyar nyelven. Őt a szombathelyi születésű Fritz Nándor követte a máriafalvai plébánián. Ő 1932-ig volt Mariasdorf bár egyszerű, de rendkívül melegszívű, lelkiismeretes plébánosa.

Dr. Geratitsch, felsőlövői hittantanár 1932–33 között volt máriafalva plébánosa, az ő feljegyzései zárják a máriafalvai krónikát.

A máriafalvai krónikát kiegészítik a különböző korból származó vizitációs jegyzőkönyvek. A talán legjelentősebb ezek közül az 1697-ből származó, rendkívül részletes Kazó István-féle vizitáció. A későbbi hercegek, Batthyány József vizitációja 1757-ből szintén részletesen tudósít a templom, a plébánia és a hozzá tartozó filiális községek állapotáról, a lakosság vallási és nemzetiségi hovatartozásáról.

Szombathely első püspöke, Szily János 1779-ben járt Máriafalván. Ebben a jegyzőkönyvben szerepel első ízben az 1004-es évszám, mint a templom építésének időpontja. Az elírás szembeötlő, mégis felkapták ezt az évszámot, mint tényt és sokan és sokáig állították, hogy a templomot Szent István alapította.

A vizitációk sorát az 1812-es Somogy Lipót és az 1832-es Böle András-féle vizitációk zárják. Ezek nagyjából megismétlik a Szily-féle vizitációban leírtakat.

A dokumentációba bekerült Steinhausz Lászlónak, a magyar parlament egyik építésvezetőjének Baumgartner Alajos plébánoshoz írt két levele is. Ezek bepillantást engednek a templom renoválásához fűződő elszámolásokba, de a plébános és Steinhausz privát „gondjaiba” is.

A máriafalvai katolikus plébániai krónika jelenleg az egyetlen ilyen módon feldolgozott dokumentáció a mai Burgenland területéről. Az itt leírtak nagyban hozzájárulhatnak ahhoz, hogy jobb, alaposabb ismereteket szerezhessenek erről a területről, az itteni lakosság életmódjáról mindazok, akiket ez a téma érdekel és foglalkoztat.

